03/09/2026

Επικήδειος για τον Άρχοντα και Δάσκαλο Γεώργιο Χατζηχρόνογλου

/ Επικαιρότητα

Κείμενο-επικήδειο,του πιο καλού του μαθητή του Άρχοντος Γεωργίου Χατζηχρόνογλου πατρός Βασίλείου Καπερώνη (Μητρόπολη Σπάρτης).

Εκφωνήθηκε στο Λουτουφί στην ταφή του Άρχοντος και Δασκάλου Γεωργίου Χατζηχρόνογλου.

Σεβαστοί Πατέρες, πενθηφόροι αδελφοί μου, αγαπητοί συγγενείς, φίλοι και μαθητές του αειμνήστου, και ιδιαίτερα πολυαγαπημένη μου Ολυμπία και παιδιά του,

Σήμερα, στεκόμαστε μπροστά σε ένα αναλόγιο που σίγησε. Στεκόμαστε μπροστά σε έναν άνθρωπο που για περισσότερα από σαράντα χρόνια δεν έψαλλε απλώς.

Υπηρέτησε το αναλόγιο. Υπηρέτησε την Εκκλησία. Υπηρέτησε τη Βυζαντινή Μουσική.

Και, πάνω απ’ όλα, υπηρέτησε τον Θεό.

Στα εβδομήντα εννέα του χρόνια, ο αείμνηστος Πρωτοψάλτης μας ολοκληρώνει την επίγεια διακονία του. Ένας άνθρωπος με διεθνή αναγνώριση, με διακρίσεις και τιμητικές διακρίσεις, με μεγάλο και σημαντικό συγγραφικό έργο στη Βυζαντινή Μουσική, χοράρχης, δάσκαλος, πρωτοψάλτης που τίμησε και λάμπρυνε τις πανηγύρεις πολλών Ιερών Ναών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Άρχοντας Υμνωδός της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Και επί είκοσι οκτώ ολόκληρα χρόνια, η φωνή του έγινε ένα με το αναλόγιο της Παναγίας Φανερωμένης Χολαργού. Εκεί όπου γενιές ανθρώπων τον γνώρισαν. Εκεί όπου μαθητές διδάχθηκαν από εκείνον. Εκεί όπου χιλιάδες άνθρωποι προσευχήθηκαν ακούγοντας τη φωνή του να ανεβαίνει προς τον ουρανό. Όμως, σήμερα, δεν θέλω να μιλήσω μόνο για τον μεγάλο Πρωτοψάλτη. Θέλω να μιλήσω για τον άνθρωπο. Γιατί ο Θεός, όταν θα μας καλέσει κοντά Του, δεν θα μας ρωτήσει πόσες φορές χειροκροτηθήκαμε. Δεν θα μας ρωτήσει πόσους τίτλους αποκτήσαμε. Δεν θα μας ρωτήσει πόσες διακρίσεις γράφτηκαν δίπλα στο όνομά μας. Θα μας ρωτήσει κάτι πολύ βαθύτερο: Πόση αγάπη έβαλες στη ζωή σου; Πόσους ανθρώπους σήκωσες;

Πόσους δίδαξες; Πόσους παρηγόρησες; Πόσους βοήθησες να πλησιάσουν τον Θεό; Και γι’ αυτό, επιτρέψτε μου σήμερα να καταθέσω μια προσωπική μαρτυρία. Τον γνώρισα το 1996. Ήταν δάσκαλός μου. Και για τέσσερα χρόνια αξιώθηκα να σταθώ δίπλα του, ως λαμπαδάριός του, στο αναλόγιο της Παναγίας Φανερωμένης. Εκείνα τα χρόνια δεν έμαθα από εκείνον μόνο μουσική. Δεν έμαθα μόνο ήχους, κλίμακες, μέλη, θέσεις και γραμμές. Έμαθα κάτι πολύ σημαντικότερο: τι σημαίνει να υπηρετείς. Γιατί μπορεί κάποιος να γνωρίζει άριστα τη μουσική και να μη γνωρίζει την προσευχή. Μπορεί να έχει φωνή μεγάλη και να έχει καρδιά μικρή. Μπορεί να ξέρει να εντυπωσιάζει τους ανθρώπους και να μην ξέρει να δοξάζει τον Θεό. Εκείνος, όμως, μου έμαθε ότι το αναλόγιο δεν είναι σκηνή. Το αναλόγιο είναι θυσιαστήριο προσφοράς.Δεν ανεβαίνεις εκεί για να σε ακούσουν. Ανεβαίνεις για να βοηθήσεις τους άλλους να προσευχηθούν. Και αυτή ήταν, πιστεύω, η μεγάλη του προσφορά. Η φωνή του δεν ήταν απλώς καλλιτεχνική. Ήταν μια φωνή που έγινε μέρος της προσευχής της Εκκλησίας. Και μετά, όταν εγώ έγινα ιερέας στον Βλαχιώτη Λακωνίας, δεν με ξέχασε. Για είκοσι ολόκληρα χρόνια ερχόταν κάθε χρόνο και έψαλλε στην πανήγυρη του Αγίου Νεκταρίου της ενορίας μου. Δεν ερχόταν ως «διάσημος πρωτοψάλτης». Δεν ερχόταν για να επιδείξει το χάρισμά του. Ερχόταν για να στηρίξει έναν άνθρωπο που αγαπούσε.Και αυτό δεν το ξεχνά

κανείς. Γιατί υπάρχουν άνθρωποι που περνούν από τη ζωή μας και αφήνουν πίσω τους ένα βιογραφικό. Υπάρχουν όμως και άνθρωποι που περνούν από τη ζωή μας και αφήνουν τον εαυτό τους. Εκείνος άφησε τον εαυτό του. Στάθηκε κοντά μου σαν πατέρας. Και η σχέση μας δεν ήταν σχέση απλώς δασκάλου και μαθητή. Ήταν μια σχέση ουσιαστικής αγάπης. Μια σχέση που δεν χρειαζόταν πολλά λόγια για να αποδειχθεί. Και γι' αυτό σήμερα, αδελφέ μου, δάσκαλέ μου, πατέρα μου κατά κάποιον τρόπο, δεν μπορώ να σου πω απλώς «καλό ταξίδι».Γιατί οι άνθρωποι που αγαπήσαμε δεν φεύγουν απλώς. Περνούν από την αγκαλιά μας στην αγκαλιά του Θεού.Κάποτε άκουσα έναν στίχο από ένα ψαλτοτράγουδο που σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, μοιάζει να γράφτηκε για αυτή τη στιγμή: «Οι ψάλτες είν' τα αηδόνια που σε υμνολογούνε,
απ' τη γη τους διάλεξες να σε δοξολογούνε.

Την προσευχή μου αν άκουγες, ω Πλάστη και Θεέ,
οι ψάλτες να μην πέθαιναν ποτέ...» Τι παράξενος και ανθρώπινος στίχος! «Οι ψάλτες να μην πέθαιναν ποτέ...» Μακάρι να γινόταν. Μακάρι να μπορούσαμε σήμερα να ανοίξουμε την πόρτα της Φανερωμένης και να τον ακούσουμε ξανά. Να πάρει τη θέση του στο αναλόγιο. Να ανοίξει το μουσικό του βιβλίο. Να ακούσουμε εκείνο το γνώριμο μετά το«Ευλογητός ο Θεός ημών...». Να ψάλλει. Και εμείς να ξέρουμε ότι είναι εκεί. Αλλά ο άνθρωπος δεν είναι φτιαγμένος για να μένει αιώνια εδώ. Και ο ψάλτης πεθαίνει. Η φωνή του όμως δεν χάνεται. Γιατί κάθε αληθινή προσευχή έχει αιώνια ζωή. Και πιστεύω ότι σήμερα, εκεί όπου δεν υπάρχει πλέον κόπος, ασθένεια, χρόνος και φθορά, ο αείμνηστος ακούει μια άλλη μελωδία. Όχι εκείνη που εμείς γνωρίζουμε. Αλλά εκείνη που ψάλλουν οι Άγγελοι μπροστά στον θρόνο του Θεού. Και ίσως τώρα να κατάλαβε κάτι που εμείς ακόμη δεν μπορούμε να καταλάβουμε: ότι όλη η επίγεια μουσική ήταν μια πρόβα για την αιώνια δοξολογία. Όλα τα «Κύριε ελέησον» που έψαλε. Όλα τα «Τη Υπερμάχω». Όλα τα «Άξιον εστίν». Όλοι οι ύμνοι της Παναγίας. Όλοι οι ύμνοι των Αγίων. Όλες οι αγρυπνίες. Όλες οι πανηγύρεις. Όλα τα αναλόγια. Ήταν, χωρίς ίσως να το γνωρίζει, ένας δρόμος που τον οδηγούσε εδώ. Από το επίγειο αναλόγιο στο ουράνιο αναλόγιο. Και τώρα θέλω να πω δυο λόγια στην οικογένειά του. Στη σύζυγό του, που έζησε δίπλα του μια ολόκληρη ζωή.

Στα παιδιά του, που σήμερα δεν χάνουν απλώς έναν σπουδαίο πατέρα. Χάνουν τον δικό τους άνθρωπο. Ο κόσμος θα σας μιλήσει για τον μεγάλο Πρωτοψάλτη. Για τον Άρχοντα Υμνωδό. Για τον δάσκαλο. Για τον συγγραφέα. Για τον άνθρωπο με τη διεθνή αναγνώριση. Εσείς όμως γνωρίζετε κάτι που κανένα βιογραφικό δεν μπορεί να γράψει: γνωρίζετε τον πατέρα και τον σύζυγο. Και σήμερα, μέσα στον πόνο σας, να κρατήσετε μία βεβαιότητα. Ο άνθρωπός σας δεν βρίσκεται πλέον στα χέρια μας. Βρίσκεται στα χέρια του Θεού. Και τα χέρια του Θεού είναι ασφαλέστερα από

τα δικά μας. Θα μου επιτρέψετε όμως, αδελφοί μου, και μια τελευταία σκέψη. Η σημερινή ημέρα είναι ένας έλεγχος για όλους μας. Γιατί αποχαιρετούμε έναν άνθρωπο που αφιέρωσε περισσότερα από σαράντα χρόνια στο αναλόγιο. Και ας αναρωτηθούμε: Εμείς τι αφήνουμε πίσω μας; Τι θα μείνει όταν κλείσει η πόρτα πίσω από εμάς; Ένας τίτλος; Μια θέση; Μερικά χρήματα; Ένα σπίτι; Μερικές φωτογραφίες; Ένα βιογραφικό; Ή άνθρωποι που θα πουν: «Πέρασε από τη ζωή μου και με έκανε καλύτερο άνθρωπο»; Αυτό είναι το πραγματικό μεγαλείο. Και ίσως εδώ βρίσκεται το μεγαλύτερο μάθημα που μας παραδίδει σήμερα ο αείμνηστος. Δεν είναι σπουδαίος ένας άνθρωπος επειδή τον αναγνωρίζουν οι πολλοί. Είναι σπουδαίος όταν τον αγαπούν αληθινά όσοι τον γνώρισαν από κοντά. Και εγώ μπορώ να το καταθέσω σήμερα ενώπιον του Θεού και ενώπιον όλων σας: Εγώ δεν έχασα σήμερα μόνο έναν μεγάλο Πρωτοψάλτη. Έχασα τον δάσκαλό μου. Έχασα έναν άνθρωπο που στάθηκε δίπλα μου. Έχασα έναν άνθρωπο που με αγάπησε. Έχασα έναν άνθρωπο που, για μένα, υπήρξε πατέρας. Και γι’ αυτό ο αποχαιρετισμός μου σήμερα δεν μπορεί να είναι ψυχρός. Έχει μέσα του δάκρυ. Έχει ευγνωμοσύνη. Έχει πόνο. Αλλά έχει και ελπίδα. Γιατί η Εκκλησία δεν λέει στον νεκρό «αντίο». Η Εκκλησία λέει: «Χριστός Ανέστη». Και αυτή η λέξη είναι ολόκληρη η παρηγοριά μας. Δάσκαλέ μου, Όταν κάποια ημέρα σταθώ ξανά στο αναλόγιο και ακούσω τη σιωπή εκεί που κάποτε ακουγόταν η φωνή σου, θα σε θυμηθώ. Όταν έρθει η πανήγυρη του Αγίου Νεκταρίου στον Βλαχιώτη και θα ψάχνουμε τον άνθρωπο που για είκοσι χρόνια ερχόταν να μας χαρίσει τη φωνή του, θα σε θυμηθώ. Όταν βρεθώ στη Φανερωμένη, θα κοιτάξω προς το αναλόγιο και θα σε ψάξω. Και ίσως για μια στιγμή να νομίσω πως θα σε ακούσω. Αλλά τότε θα θυμηθώ κάτι: Δεν έφυγες από την Εκκλησία. Απλώς άλλαξες αναλόγιο. Από το αναλόγιο του κόσμου ετούτου, στο αναλόγιο του Ουρανού.Εκεί όπου δεν υπάρχει πια τελευταίος ύμνος. Εκεί όπου δεν υπάρχει τελευταίο «Κύριε ελέησον». Εκεί όπου η δοξολογία δεν τελειώνει. Και αν ο Θεός μου επιτρέψει κάποτε να σε συναντήσω ξανά, θα ήθελα να σου πω μόνο μία φράση: «Σ’ ευχαριστώ, δάσκαλέ μου. Σ’ ευχαριστώ που με δίδαξες μουσική, μα περισσότερο σ’ ευχαριστώ που με δίδαξες αγάπη. Σ’ ευχαριστώ που στάθηκες δίπλα μου σαν πατέρας. Και σ’ ευχαριστώ για όλες εκείνες τις φορές που μαζί υπηρετήσαμε την Εκκλησία.» Και σήμερα, αντί για «καλό κατευόδιο», ας πούμε όλοι μαζί την προσευχή που ταιριάζει σε έναν άνθρωπο που έκανε ολόκληρη τη ζωή του προσευχή: Λάβε τούτη την ώρα τόν πόνο τῆς ψυχῆς μας καθώς καί τό εὐχαριστήριοδάκρυ μας ὡς λιβανωτό στήν μακαρία ὁδόπού σήμερα πορεύεσαι... Δέξου τή φτωχική διαβεβαίωσή μας ὅτι δέν θά σέ λησμονήσουμε ποτέ: «διότι τότε οἱ νεκροί πεθαίνουνε, όταν τους λυσμονάνε». ... Ἀναπαύου ἐν εἰρήνῃ στίς καρδιές μας... διότι ὁ «ἀληθινός τάφος τῶν νεκρῶν εἶναιοἱ καρδιές τῶν ζωντανῶν». Καλόν Παράδεισον δάσκαλέ μας. Αιωνία σου η μνήμη, αγαπημένε μας δάσκαλε. Ο Κύριος να σε κατατάξει «ένθα επισκοπεί το φως

του προσώπου Αυτού». Να σε αναπαύσει στις σκηνές των δικαίων. Να χαρίσει παρηγοριά στη σύζυγό σου και στα παιδιά σου. Και να αξιώσει όλους εμάς, όταν έρθει η ώρα μας, να ακούσουμε κι εμείς εκείνη την ουράνια φωνή που λέει: «Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ... εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου».Αιωνία σου η μνήμη.

Πατήρ Βασίλειος Καπερώνης